מתני' בשר קדשי קדשים שיצא לפני זריקת דמים ר' אליעזר אומר [א]מועלין בו [ב]ואין חייבין עליו משום פיגול ונותר וטמא ר"ע אומר אין מועלין בו וחייבין עליו משום פיגול ונותר וטמא אמר ר"ע והרי א) [ג]המפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות לא כשם שדמה פוטר את בשרה כך הוא פוטר את בשר חברתה אם פטר דמה את בשר חברתה מן המעילה דין הוא שיפטר את בשר עצמה ב) אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים רבי אליעזר אומר [ד]אין מועלין בהן ואין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא רבי עקיבא אומר מועלין בהן [ה]וחייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא: גמ' והני תרתי למה לי צריכי דאי איתמר בקדשי קדשים הוה אמינא בהא קא אמר ר' אליעזר מועלין בו משום דזריקה כתיקנה מפקא מידי מעילה שלא כתיקנה לא מפקא מידי מעילה אבל לאיתויי לידי מעילה מודי לר"ע דאפילו שלא כתיקנה מייתא לידי מעילה ואי איתמר גבי קדשים קלים הוה אמינא גבי קדשים קלים הוא דאמר ר"ע מועלין בהן דאפילו זריקה שלא כתיקנה מייתא לידי מעילה אבל קדשי קדשים דלאפוקי הוא שלא כתיקנה לא מפקא מידי מעילה קמ"ל אתמר אמר ר' יוחנן כי אמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא שיצא א]מקצתו אבל יוצא כולו לא אמר ר"ע א"ל רב אסי לרבי יוחנן כבר לימדוני חבירי שבגולה

מחשבין

רש"י

מתני' בשר קדשי קדשים שיצא לפני זריקת דמים. ואח"כ נכנס ושוב נזרק הדם: ר' אליעזר אומר. אע"פ שנזרק הדם מועלין בו דס"ל לר"א דזריקה אינה מועלת ליוצא להוציאה מידי מעילה: ואין חייבין עליו משום פיגול ונותר וטמא. הואיל דיצא אינה קובעת בפיגול ונותר וטמא אלא זריקה כשירה: ר"ע אומר. אפילו לא חזר והכניסן כיון שזרק אין מועלין בו דזריקה מועלת ליוצא: וחייבין עליו כו'. דהא זריקה דיוצא קובעת בפיגול ונותר כזריקה כשרה. ויש ספרים שכתוב בהן אבל חייבין והאי אבל הוא כמו באמת אמרו כמו אבל אשמים אנחנו (בראשית מב): אמר ר"ע. דבעי לאיתויי ראיה למאן ג) דאמר זריקה מועלת ליוצא: והרי שתיהן עומדות. ושחט את שתיהן וזרק של אחת מהן והויא לה אידך חברתה מותר חטאת מטעם שנזרק דמה של אחת: לא כשם שדמה פוטרת. כלומר אי אתה מודה שכשם שאותה שנזרק דמה פוטרת בשרה מן המעילה כך פוטרת חברתה זו שלא נזרק דמה מן המעילה דכזבח אחד הן שהרי יכול לזרוק דמה של איזו מהן שירצה: אם פטר את בשר חברתה מן המעילה. אע"ג דפסולה היא דהא הויא מותר חטאת דין הוא שיפטור זריקת דמה בשר של עצמה מן המעילה אע"פ שיש בהן פסול דיוצא הואיל ואשכחן דפוטר את בשר חברתה אע"פ שיש בה פסול מותר: אימורי קדשים קלים שיצאו. ד) וחזרו וזרק דמן: ר"א אומר אין מועלין בהן. דהוו כמו לפני זריקה דזריקת יוצאה אינה מביאה אימורי קדשים קלים לידי מעילה כמו זריקה כשרה: ר"ע אומר מועלין בה. דזריקת יוצאה מביאה אימורי קדשים קלים לידי מעילה: גמ' הני תרתי. פלוגתא דפליגי רבי אליעזר ור"ע בבשר קדשי קדשים ובאימורי קדשים קלים: למה לי. כיון דתנא חדא מילתא שמעינן אידך דכיון דאית ליה לרבי אליעזר דזריקה אינה מועלת ליוצא לאפוקי בשר קדשי קדשים מידי מעילה אינה מועלת נמי להביא קדשים קלים שיצאו לידי מעילה וכי היכי דאית ליה לר"ע דזריקה מועלת ליוצא להוציא בשר קדשי קדשים מן המעילה ה"נ מועלת להביא אימורי קדשים קלים לידי מעילה ולמה לי דפליגי בתרתי: ב] וזריקה כתיקנה. בלא פסול מפקא ממעילה: שלא כתיקנה. כגון ליוצא: אבל לאיתויי אימורי קדשים קלים למעילה. דהיינו לחומרא אימא מודה ליה לר"ע קמ"ל דהא נמי פליגי: איתמר א"ר יוחנן כי אמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא. היינו שיצא מקצת הבשר ולא יצא כולו דמגו דמהניא זריקה למקצת שבפנים מהניא נמי לההוא מקצת שיצא: אבל יצא כולו לא אמר רבי עקיבא. דמהניא וכו' ה) דכמו דליתיה לבשר דמי:

מחשבין

תוספות

בשר קדשי קדשים שיצא לפני זריקת דם רבי אליעזר אומר מועלין. למאן דאמר היתר אכילה שנינו ג] ו) ולמ"ד היתר זריקה צריך לפרש דמיירי קודם שנראה לזריקה ולמ"ד היתר שחיטה דמיירי קודם שנראה לקבל דם ולכך מועלין משום דאית ליה לרבי אליעזר דאין זריקה מועלת ליוצא לאפוקי מידי ז) מעילה ואין חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא ד] דבעינן ח) יותר לטהורים והכא כיון דיצא לא ט) נותר לטהורים הוא וגבי נותר ילפינן חילול מטומאה כדאמרינן פרק בית שמאי (זבחים דף מד.) וגבי פיגול נמי אמרינן בזבחים (דף כח:) כהרצאת כשר כך הרצאת פסול דבעינן שיקרבו כל מתיריו וכיון דיצא תו לא מיקרי כל מתיריו ר' עקיבא אומר מועלין דקסבר זריקה מועלת ליוצא א"ר עקיבא ה] המפריש חטאתו וכו' והרי שתיהן עומדות כלומר ששחט את שתיהן בבת אחת כדאמר בגמ' דרצה מזה זורק רצה מזה זורק ו] לא כשם שדמה פוטר את בשרה ממעילה כו' כלומר אי אתה מודה שכשם שדמה פוטר בשרה ממעילה ז] י) כך לא ימעלו בבשר חבירתה ואע"פ שהיא פסולה ואם כן שכך הוא אף ח] לדבר זה דין הוא שיפטר את של עצמה פירוש כל שכן שיפטר את של עצמה אע"פ שיצא ודוקא פסול יוצא אתה למד דמהניא ליה זריקה כדפירשנו אבל שאר פסולים ט] דחמירי מודה ר"ע שאין דומים כמפריש שהרי כמה פסולין יש בזבחים דמודה בהן ר"ע דלא מהניא בהו זריקה אלא פסול יוצא דוקא מסתברא ליה י] דמועיל: אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים רבי אליעזר אומר אין מועלין. לפי שעדיין לא הוברר חלק גבוה מאחר שנפסל ביוצא דאין זריקה מועלת ליוצא ואין חייבין עליו משום פיגול ונותר כדפי' לעיל טעמא בכולהו ר"ע אומר מועלין בהם דקסבר זריקה מועלת ליוצא: והני תרתי ל"ל. יא] לאשמועינן פלוגתא דר"ע ור"א בקדשי קדשים ואימורי קדשים קלים: שלא כתיקונה לא מפקא מידי מעילה אבל לאיתויי לידי מעילה. כגון באימורי קדשים קלים אימא מודה ליה לר"ע דמועלין כו' תימה דהכא משמע שיש לו יב] להביא יותר כ) מידי מעילה ולעיל משמע איפכא דקאמר דזריקה שלא כתקונה לא מייתי לידי מעילה ומ"מ מפקע מידי מעילה ואמר מורי רבינו ה"ר פרץ שי' דלעיל איכא טעמא והכא איכא טעמא דלעיל יג] כשנעשית הזריקה עצמה בפסול שפיגל בשחיטה או בקבלה הילכך אינה מביאה לידי מעילה בקדשים קלים יד] דלא קרינא ביה קדשי ה' אבל מוציאה מידי מעילה בקדשי קדשים דאשכחן דאחשביה רחמנא זריקה לענין לאחיובי כרת באכילה טו] דבעיא הרצאה בפיגול ל) ואפ"ה אמר רחמנא טז] דהאי כל פיגול חייב כרת ואם כן לענין מעילה יז] קרינא בהו ראוי לאכילת אדם ופקע להו קדשי ה' כי זה טעם וזה חילוק פירש מורי למעלה גבי ההיא דרב גידל אבל הכא מיירי שהזריקה נעשית בהכשר אלא נזרק על דבר שאינו ראוי שיצא הבשר הילכך לענין להוציא מידי מעילה לא מהניא הזריקה דאכתי לא אישתרי יח] באכילה דלא אשכחן דחשביה רחמנא זריקה בכי האי גוונא שהזריקה בהכשר על דבר שאין ראוי אבל להביא לידי מעילה אימא מודה ליה לר"ע דמועלין דהא נעשית הזריקה עצמה בהכשרה אלא שהיא נעשית על דבר שאין ראוי ואם כן קרינן בהו קדשי ה' לענין מעילה יט] דהא קאמר עלה לא ירד: כי אמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא שיצא מקצתה. דמגו דמהני זריקה להאי דגואי אהני נמי להאי דבראי מ) ואף על גב דיליף ליה ממפריש היינו כ] מקצתו יצא דדמי ליה: א"ל רב אסי לרבי יוחנן כבר לימדוני חברי מחשבין על האבוד ועל השרוף. כא] אם אבדה חצי הזבח או נשרפה והוא זורק את הדם ע"מ לאכול כזית מאותו חלק שאבד או נשרף כב] [חוץ לזמנו] מחשבתו מועלת לקבוע פיגול בשאר הבשר כג] (שהרי) שהיא בעין והא כד] אבד ושרף דליתנהו סיומא דקושיא היא דהא כה] שאינו כלל בעולם קאמר דמחשבתו מחשבה לפגל וא"כ הכי נמי גבי יצא כולו אמאי לא מהניא זריקה אלא ודאי דר"ע מיירי אף כשיצא כולו ומי אמר רב אסי הכי קושיא דמקשי הש"ס מרב אסי ארב אסי כדמסקינן וקשיא מה היא התשובה שהשיב רב אסי על דברי רבי יוחנן כו] דמדמה שאר פסולין ליוצא דהא פירשתי במתניתין שאין לדמות כז] לכן נראה לי כגירסת הספרים שגורסים א"ר אסי כבר למדוני חבירי כו' ומילתיה באפי נפשיה כח] ולא להשיב על דברי רבי יוחנן והא דקאמר והא אבוד ושרוף דליתא בהו בעולם תחילת דברי המקשן הוא שבא להקשות ומי אמר רב אסי כו' כלומר דאף על גב דליתנהו בעולם אפילו הכי מחשבין:

חישב

עין משפט נר מצוה

כד א מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה א:

כה ב מיי' פי"ח מהל' פסה"מ הלכה טו:

כו ג מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה ו:

כז ד מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה א:

כח ה מיי' פ"א מהל' פסה"מ הלכה לג וע' בתוי"ט:

מסורת הש"ס

א) [זבחים קיא:], ב) זבחים פט: מנחות מז., ג) בס"א: למאי, ד) ע' בבה"ז מ"ש על רש"י זו, ה) לכולו ל"ק, ו) ניחא ולמ"ד ל"ק, ז) מעילה הס"ד ואח"כ ד"ה ואין חייבין כו', ח) ניתר ל"ק, ט) נ"א ניתר, י) כך פוטר בשר חבירתה ממעילה ואע"פ כו' ל"ק, כ) ג' ל"ק לידי מעילה, ל) ואמר רחמנא האוכל פיגול חייב כו' ל"ק, מ) גי' ל"ק כיון דיליף ליה ממפריש דהיינו וכו',

מוסף רש"י

אימורי קדשים קלים. קדשים קלים ממון בעלים הן ואין בהן מעילה לפני זריקה ואכתי לא הוקדשו, אבל לאחר זריקה דהוברר אימורים לחלק גבוה יש מעילה באימורים, כדאמרינן בפרק כל הבשר בסופו (חולין קיז.) כל חלב לה' לרבות אימורי קדשים קלים למעילה (מנחות מז:). אין מועלין בהן. אפילו לאחר זריקה, דלא מהניא בהו זריקה להכי למיקבעינהו במעילה (זבחים פט:) דלא מהניא בהו הך זריקה לברר אותם לחלק גבוה, דאין זריקה מועלת ליוצא (מנחות שם). ואין חייבין עליהן משום פיגול. ופיגול נמי לית בהו דהא פסולין הן כבר (שם) דלא קבע להו הך זריקה בפיגול דהוו להו כמי שלא נזרק עליהן הדם ולא קרבו כל מתיריהן (זבחים צ.). נותר. ומשום נותר, דאין נותר אלא בבשר הראוי לאכילה בתוך זמנו כדכתיב (ויקרא יז) ביום זבחכם יאכל וממחרת וגו' (זבחים צ.). וטמא. ומשום טומאת הגוף, כדאמרינן במנחות (כה:) הניתר לטהורין חייבין עליו משום טומאה, שאין ניתר לטהורין אין חייבין עליו משום טומאה, ואימורין דאיתרבו לטומאה מאשר לה', דומיא דבשר איתרבו, דלאחר זריקה הוא דמחייב עלייהו ולא לפני זריקה, והני לא אהניא להו זריקה (זבחים צ.).

רבינו גרשום

כרב גידל והיינו דקאמר במסכת מנחות הא איתותב רב גידל: בשר קדשי קדשים שיצא לפני זריקת דמים. ואח"כ נכנס ואח"כ זרק את הדם: ר' אליעזר אומר מועלין. דלא כרב גידל והיינו דקאמר במסכת מנחות [הא איתותב רב גידל] ואע"פ שזרק את הדם דסבירא ליה לר' אליעזר דאין זריקה מהניא ליוצא לאפוקיה ממעילה: ואין חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא. הואיל ויצא דזריקה כשרה קבעה לפיגול ולא פסולה: ר' עקיבא אומר אין מועלין בו. דקסבר דזריקה מהניא ליוצא אבל חייבין האי אבל הוא כמו (בדם) באמת [אבל אשמים]: והני תרתי פלוגתא דרבי אליעזר ורבי עקיבא בבשר קדשי קדשים ובאימורי קדשים קלים למה לי. כיון דתנא חדא ממילא שמעינן אידך דכיון דאית ליה לר' אליעזר דאין זריקה מועלת ליוצא לאפוקי בשר קדשי קדשים מידי מעילה אין מועלת נמי ליוצא להביא אימורי קדשים קלים לידי מעילה וכי היכי דאית ליה לר' עקיבא דזריקה מועלת ליוצא לאפוקי בשר קדשי קדשים מידי מעילה מועלת נמי ליוצא להביא אימורי קדשים קלים לידי מעילה למיפלג בתרתי למה לי: בזריקה כתיקנה בלא פיסול מפקא אבל לאייתוי גבי אימורי קדשים קלים אימא מודי לר' עקיבא קמ"ל דפליג נמי. ואי איתמר כו': אמר רבי יוחנן כי אמר ר' עקיבא זריקה מועלת ליוצא שיצא מקצתו ולא כולו. דמיגו דמהניא לההוא מקצת שבפנים מהניא נמי לההוא מקצת שיצא חוץ:

שיטה מקובצת

א] מקצתו. אבל יצא כולה (אות ו' נמחק). עי' תוס' מנחות (דף יב ע"א) ד"ה ה"מ: ב] מה"ד דזריקה אות ו' נמחק: ג] שנינו ניחא ולמ"ד היתר זריקה צריך לומר דמיירי קודם כו' דם שהבהמה היתה קרובה כל כך לחוץ שאף מתחלה היה סוף הבהמה לצאת חוץ ע"י פירכוס ולכך: ד] וטמא גבי פיגול אמרינן בזבחים כהרצאת כשר כך הרצאת פסול דבעינן קרבו כל מתיריו וכיון דיצא תו לא מיקרב כל מתיריו וגבי נותר ילפינן חילול מטומאה כדאמרינן בפ' ב"ש וגבי טמא דבעי דבר ההותר לטהורים כדאיתא בפ' הקומץ רבה (דף כה ע"ב) והכא כיון דיצא לא ניתר לטהורים הוא ר"ע אומר: ה] עקיבא והרי המפריש: ו] זורק ומ"מ אמת הוא שמיד שיזרק הדם מאחד מהן יפסל השניה משום נתכפרו בעלים באחרת לא: ז] ממעילה שלא ימעלו באותה שנזרק דמה כך: ח] אף לדבריך דין הוא שיפטור על עצמה תיבת זה ל"ש ותיבות את של נמחק: ט] מתיבת דחמירי עד תיבת יש בזבחים נמחק: י] ליה למילף הס"ד ותיבת דמועיל נמחק: יא] ל"ל כלומר למה לי לאשמועינן: יב] לו יותר להביא לידי מעילה מלאפקא מידי: יג] דלעיל איירי כשנעשית: יד] קלים. גליון וכתוב בגליון וז"ל לעיל איירי שהזריקה עצמה נעשית בפסול הילכך אינה מביאה לידי מעילה בקדשים קלים דלא הוברר חלק גבוה ולא חלק הדיוט וכיון שלא הוברר ראויות א"כ לא קרינא ביה קדשי ה' אבל הכא מיירי שהזריקה נעשית בהכשר אלא שזרקה על דבר שאינו ראוי הילכך לענין להוציא מידי מעילה לא מהניא הזריקה דאכתי לא אישתרי הבשר באכילה וכיון שהזריקה נעשית כהוגן ואפ"ה לא מהניא לבשר להתירה באכילה משום דהכשרות עצמה יצאה א"כ לא תועיל לה נמי להוציאה מידי מעילה דלגבי זה נעשה כמו שלא זרק דכיון דלא אחשבה רחמנא להאי זריקה כלל א"כ לא תועיל לחצאין אבל לענין להביאה לידי מעילה לאימורי קדשים קלים (אי) [ודאי] מהניא נהי דהבשר אינה מותרת לאכילה מ"מ הזריקה נעשית בכשרות ובקדשים קלים מיד שהזריקה נעשית בהכשר אז הוברר חלק גבוה ומשום הכי תועיל מעילה באימורין דהא בחלק הדיוט הוה הבשר ולא הוה לגבה שום פסול ולא יצא ממחיצתו רק האימורין. בתוס' כת"י: טו] דבעינן כהרצאת כשר בפיגול: טז] רחמנא דהאוכל פיגול: יז] מעילה נמי קרינא: יח] אישתרי הבשר באכילה: יט] מעילה דהכי נמי קאמר אם עלה: כ] היינו יצא מקצתו דהוי טעם מיגו כדפירשתי דדמי ליה: כא] השרוף פי' אם: כב] נשרף למחר מחשבתו: כג] תיבת שהרי נמחק: כד] והא אבוד ושרוף דליתנהו: כה] דהא הני שאינו כלל בעולם קאמר דמהניא מחשבתו לפגל: כו] יוחנן אליבא דר"ע ורוצה להדמות שאר. תיבת דמדמה נמחק: כז] לדמות דיוצא אינו חמור ואינו כי אם חיסרון מחיצות ומשמע דאם ביוצא אמר ר"ע דוקא דזריקה מועלת לא קשה מידי ולא היא דאפילו אמר ר"ע ביצא תיקשי לך אמאי אמר הכי באבוד ושרוף שהוא פסול גדול אי מדמית זריקה למחשבת פיגול אלא ש"מ שאין לדמותם לכן: כח] נפשיה הוא ולא להשיב על דברי ר' יוחנן יבא והא דקאמר: